

Jura} Gusić

RAD NAŠIH MISIONARA NA
HUMANIZACIJI DRUŠTVA PO OBITELJI

Humanizacija ili očovječenje ili uljudba ljudskog društva u svom pojmu obuhvaća veoma mnogo stvari. Stoga, da bismo razumjeli kolik je opseg rada i utjecaja naših misionara na tom području, potrebno je da bar ukratko nabrojimo područja u koja zasijeca humanizacija.

Pod riječju »humanizacija« ili »očovječenje« ili »uljudivanje« razumijevamo nastojanje oko toga da se bilo pojedinim ljudima, bilo cijelim klasama ljudi vrati ljudsko dostojanstvo, na koje imaju pravo i po Božjem i po ljudskom zakonu.

Svima nam je dobro poznato da se ljudsko dostojanstvo tijekom povijesti ljudskog roda veoma često gazilo. Sjetimo se samo robova staroga vijeka, zatim odnosa prema ženama i postupanja sa zarobljenim neprijateljima u ratu. Svi su oni bili smatrani tek nešto savršenijim životinjama ili najviše poluljudima, koji nemaju nikakvih ljudskih prava.

Isus Krist svojim dolaskom na ovaj svijet unosi u ljudsko društvo pravu revoluciju. On sve ljude bez razlike društvenog položaja, bez obzira na to kojem narodu pripadali, bez razlike spola, proglašuje jednakima pred Bogom. Sveti Pavao izreći će tu Isusovu nauku veoma zorno riječima: »Svi ste sinovi Božji u Kristu Isusu po vjeri jer svi koji ste u Krista kršteni Krista ste obukli. Nema tu više ni Židova ni Grka; nema više ni roba ni slobodnjaka; nema više ni muško ni žensko, jer ste svi samo jedan stvor u Kristu Isusu« (Gal 3, 26—28).

Kristova se Crkva kao Crkva uvijek borila protiv svake diskriminacije među ljudima. Činila je to kroz cijeli srednji vijek, kad su u nju stupali barbarski narodi, koji se nisu mogli preko noći osloboditi raznih po-

ganskih običaja, kao što je razdioba ljudskog društva na plemstvo i na kmetove, na one koji imaju svega i smatraju da smiju sve, i na one koji nemaju ništa i ne smiju ništa.

Kad ovdje kažem »Crkva kao Crkva«, onda želim naglasiti da su zastranjenja pojedinih crkvenih dostojanstvenika na tom području bila samo znak da čak ni ti ljudi nisu uspjeli iz svoje krvi izbaciti ono pogansko svojih preda, ali da je na tom području nauka Crkve uvijek bila nauka Kristova evanđelja.

I danas borba Crkve za humanizaciju ljudskog društva nikako ne je-njava, jer tragovi poganskog shvaćanja kao da se sve više pojačavaju sa stupnjem dekristijanizacije javnog života. Koliko se treba boriti za ravno-pravnost muža i žene u obitelji i izvan obitelji! Treba braniti prava djece, počevši od one još nerođene, da im se spasi život od raznih poganskih zako-na o pobačaju, pa sve do prava pojedinog djeteta na toplo obiteljsko ozračje u kojem će rasti i razvijati se, gdje će mu biti osiguran potreban odgoj uma i srca i gdje će se voditi do potpune ljudske zrelosti, kad će kao odrastao čovjek moći sam preuzeti svoju sudbinu u svoje ruke.

Humanizacija zahvaća i područje prava pojedinog čovjeka na rad i na zaradu od koje će moći pristojno živjeti on i njegova obitelj. Ona traži da svako dijete bez razlike ima mogućnost da nastavi svoje školovanje prema svojim sposobnostima i sklonostima. Ona zahtijeva da svaki bolesnik dobije potrebnu liječničku njegu neovisno o tome da li je bogat ili siromašan, može li ili ne može plaćati svoje liječenje.

Humanizacija ide još dalje. Ona traži da svaki čovjek ostane posve slobodan pri odlučivanju koju će ideologiju ili koji životni pogled na svijet prihvatiti. U toj stvari mora mu se dati i potpuna sloboda u odgoju vlastite djece.

Humanizacija će tek onda biti humanizacija u pravom smislu te riječi kad i zadnje siročje bude moglo naći obitelj koja će ga prigrliti i odgojiti te kad i onaj zadnji napušteni starac ili starica nađu srca koja će im olakšati njihove staračke dane i razbijati njihovu osamljenost i unijeti osjećaj da su ljubljani. To ne rješavaju ni dječja obdaništa ni starački domovi, to mogu riješiti samo topla ljudska srca.

Lako ćemo stoga shvatiti da svaka humanizacija mora početi u obitelji. Ako u obitelji postoji međusobna povezanost po ljubavi, i to muža prema ženi i žene prema mužu, roditelja prema djeci i djece prema roditeljima, a jednih i drugih prema starcima u kući, onda će i jedni i drugi nositi u sebi tu svijest da to isto treba prenijeti i izvan obitelji, na radno mjesto, u školu, na ulicu.

Mi danas na sve strane susrećemo i u katoličkim obiteljima u velikoj mjeri baš protivno od tog Kristova duha. Susrećemo djecu koja su po čitave dane prepuštena sama sebi, jer je postao ideal da i otac i majka

rade izvan kuće. I oni se vraćaju jedno i drugo kući tek u kasne popodneve sate. I kad se rako nadu onih nekoliko sati zajedno, otac uzima novine ili sjeda pred televizor, majka mora obavljati kućne poslove, djeca moraju izrađivati školske zadaće ili nešto slično, i ne preostaje im ništa vremena da se međusobno porazgovore. Čak ni zajednički ručak više nije slobodan od radija ili televizora. A starci?! Za njih više nema mjesta u tim kućama. Postaju pravi teret. I kamo će s njima?! U staračke domove! A trebalo bi samo malo čuti te nesretne ljude kako proklinju tu svoju djecu što im tako plaćaju za sve njihove žrtve što su ih prinijeli da bi ih podigli na noge.

Ima još jedno područje na koje se ljudi danas mnogo osvrću, ali veoma malo poduzimlju da ga riješe. To je područje bogatih i siromašnih krajeva svijeta. Dok jedni obiluju u svemu, drugi u isto vrijeme umiru od gladi, te se iz godine u godinu ponavlja uvijek ista slika. Bogati misle da će umiriti svoju savjest ako gladnim siromasima dobace koji zalogaj ili pošalju koju zakrpanu košulju. To nije Kristov duh! Čitamo u Matejevu Evanđelju ove Kristove riječi, koje bismo mogli nazvati poveljom ljudskog društva:

»Kad Sin Čovječji dode sa svojim sjajem u pratnji svih anđela, sjest će na svoje slavno prijestolje. Tada će se pred njim skupiti svi narodi, a on će ih razlučiti jedne od drugih kao što pastir luči ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi s desne strane, a jarce s lijeve.

Nakon toga će kralj reći onima s desne strane: »Dodite, blagoslovljeni Oca mojega i primite u posjed kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta! Jer bijah gladan, i dadoste mi jesti; bijah žedan, i napojiste me; bijah putnik, i primiste me; bijah gol, i obukoste me; bijah bolestan, i pohodiste me; bijah u tamnici, i dođoste k meni!«

Tada će mu reći pravednici: »Gospodine, kada te vidjesmo gladna pa ti dadosmo jesti, ili žedna, pa ti dadosmo piti? Kad li te vidjesmo kao putnika i primismo te? Ili gola pa te obukosmo? Kad li te vidjesmo bollesna ili u tamnici te dođosmo k tebi?«

Kralj će im odgovoriti: »Zaista vam kažem, meni ste učinili što god ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće!« (Mt 25, 21—40)

Vidjet ćemo malo kasnije što je sve sadržano u tim Kristovim riječima, pa ćemo onda shvatiti i svu njihovu zamašitost za naš život.

No prijedimo sada na primjer naših misionara, da vidimo kako oni ostvaruju te Kristove riječi, kako oni humaniziraju ljudsko društvo po obitelji.

Ne možemo govoriti o svim našim misionarima i misionarkama. Uzimamo samo oca Antu Gabrića, Majku Tereziju, sestru Ksaveriju Orzes, sestru Ivanu Štakor i sestru Miriam Eregu.

Otac Ante Gabrić

Ovaj podulji uvod već nam je ukratko pokazao na kojim sve područjima djeluju naši misionari, pa tako i otac Gabrić.

Otac Gabrić djeluje već 40 godina u misijama. Upravo 16. listopada 1978. navršilo se 40 godina otkako je on ostavio domovinu i pošao u Indiju. Osim onih nekoliko godina što ih je proživio u bogosloviji u Kurseongu podno Himalaje, sve ostalo vrijeme proživio je u delti rijeke Gangesa, u 24. parganasu ili okružju. To je najteža misija u cijeloj Indiji. Za to vrijeme mijenjao je nekoliko puta misijske postaje, ali uvijek je ostajao na području delte rijeke Gangesa. Ta misija obuhvaća 10.880 kvadratnih kilometara i u njoj danas živi 5,200.000 stanovnika. Danas je to nova biskupija sa sjedištem u mjestu Baruipuru, osnovana tek krajem prošle godine.

On je tu već zatekao naše misionare oca Pavla Mesarića i oca Joška Vizjaka, te slovenske misionare oca Poderžaja i oca Alojza Demšara. Nastavio je graditi na njihovim temeljima.

Kao i drugi misionari, i on je u svom apostolatu nailazio na jednu veliku zapreku, protiv koje se godinama morao boriti. Bile su to kaste, koje ljude tako strogo dijele jedne od drugih da je među njima onemogućen bilo kakav kontakt. Tako zvane više kaste ljubomorno su čuvale svoj položaj, dok su najniže kaste, napose oni tako zvani »nedirljivi«, bile bez ikakvih prava i bez igdje ičega. Oko godine 1938. bilo je u Indiji samo tih nedirljivih više od 80 milijuna. Osim tih siromaha tu su bili i starosjedioci Indije, koji ne poznaju kasta, ali su ih indijske više kaste izjednačile s nedirljivima. K tome je pridošlo i izrabljivanje raznih zimendara, zakupnika golemih područja obradive zemlje. Ti ljudi su upravo svim mogućim sredstvima nastojali zarobiti svoje radnike, tamošnje stanovništvo. Kao protestanti pak branili su tim jadnim ljudima da se uopće približe misionarima. Budući da kršćanstvo traži jednaka prava za sve ljude, traži da jedan kršćanin ljubi drugoga kao svoga brata u Kristu, da mu bude spreman priskočiti u pomoć, razumije se da je sve to otežavalo rad misionara. Obraćenja su godinama rijetka. Kao i prvi naši misionari, tako se ni otac Ante ne da slomiti tim poteškoćama. Ako već ne može utjecati na srca ljudi riječju, nastoji to postići djelima. Gdje god može, pomaže ljudima da ih dignu iz njihove bijede. U glavnoj našoj misijskoj postaji Bošontiju on sve više organizira međusobnu pomoć ljudi. Nastavlja tako zvanom »rižinom bankom«. Za vrijeme žetve riže otkupljuje od ljudi rižu po nešto višoj cijeni nego što bi im platili drugi i sve to stavlja u spremišta za dane kad u selima nastupa razdoblje gladi, da onda tim istim siromasima prodaje uz istu cijenu njihovu rižu. A kad nastupi doba sjetve riže, onda im posuđuje sjeme uz uvjet da mu u vrijeme žetve vrate isto toliko riže koliko su je dobili za sjetvu. Na taj način os-

lobađa siromahe od raznih lihvara i od nepotrebnih dugova i pomalo ih osamostaljuje. Pokazuje im da složnim silama mogu i sami sebi pomoći. Tako su mnoge obitelji spašene od očite smrti od gladi.

No on osjeća da je tim ljudima potrebna i neka izobrazba da bi se mogli dići iz svoje bijede i poći korak naprijed. Stoga najprije nastoji po selima otvoriti male seoske škole, gdje će djeca naučiti čitati i pisati i nešto računati. Zato mu je veoma mnogo stalo do toga da svako selo dobije svoju vlastitu, pa makar i najskromniju kapelicu, u kojoj će se preko tjedna održavati škola, a nedjeljama i blagdanima služiti sveta misa ili molitveni sastanak pod vodstvom katehista.

Ni to mu nije bilo dosta. On ide za tim da te ljude pomalo digne iz zaostalosti izučavanjem raznih zanata. Stoga osniva tehničku školu s jedanaest razreda, gdje mladići uče stolariju, tokariju, tkalački zanat i još neke druge struke. Uz tu tehničku školu otvara veliku gimnaziju za mušku mladež, te uz nju i konvikt, gdje mogu boraviti dječaci iz udaljenih sela. On se sam brine za plaću svojim učiteljima na tim školama i za potrebnu opremu.

Brine se da za žensku mladež to isto učine časne sestre Kćeri svetoga Križa, među kojima je tamo nekih 18 godina djelovala i naša sestra Silvina Mužić, i to kao jedna od pionirki toga misionarskog rada.

Kad je koliko-toliko osigurao materijalna sredstva za daljnje školovanje mladih, bilo mladića, bilo djevojaka, znatan dio njih šalje na više nauke u Kalkutu. Neki od tih vraćaju se kući kao učitelji i učiteljice na njegovim zavodima, drugi preuzimaju službu katehista, a lijep broj mladića i djevojaka izabire duhovna zvanja.

U Bošontiju podiže on i prvu bolnicu s 30 kreveta, zatim sirotište za napuštenu djecu, dom za udovice. Što sve to znači za te krajeve? Dosta je reći da su u Indiji siročad i udovice uistinu najveće sirote, bez ikakvih prava i bez ikakve pomoći svoje okoline. To je ostatak prošlosti, kad žena bez muža nije značila ništa. Stoga, kad bi muž umro, ona se morala dati živa spaliti na istoj lomači na kojoj je bilo spaljeno i mrtvo tijelo njezina muža. Zato, kad spominjemo posebne domove za udovice po misijskim postajama, onda to ovdje ima i te kako veliko značenje. Kršćanstvo im nastoji vratiti ljudsko dostojanstvo i ljudsku vrijednost, neovisno o tome imaju li muža ili ga nemaju. A sirotišta su prihvaćala obično djecu tih žena da im pruže neku sigurnost za budućnost i potreban odgoj.

U sve te misijske ustanove imaju pristup svi, bili oni koje god vjere i svima se pruža besplatna pomoć.

Kad je početkom ove godine osnovana nova biskupija Baruipur, pod koju spada cijelo područje te naše misije, zahvaljujući našim misionarima — ne samo ocu Gabriću — na tom terenu bilo je 12 osnovnih škola, ne računajući one područne po selima, nego samo one kraj misijskih postaja,

koje su imale i državno priznanje. Pohađalo ih je 2920 đaka. Pet srednjih škola pohađala su 792 učenika, odnosno učenica. Zatim je tu jedna krojačka škola, dvije tehničke škole, dvije tkalačke škole, jedna bolnica s 30 kreveta, osam dispanzera, tri sirotišta i jedan dom za defektnu djecu.

Kad se sjetimo kako je tu izgledalo prije dolaska naših misionara, onda tek možemo pravo shvatiti veličinu onoga što su oni učinili za te ljude. Godine 1929. svega toga nije bilo. Ljudi su bili zapušteni, premda se taj kraj nalazi nadomak grada Kalkute.

Uz taj sustavan rad na podizanju tamošnjeg stanovništva i otac Gabrić i drugi naši misionari veoma mnogo su pomagali ljudima kad su ih pohodile razne bolesti i glad. Za oca Gabrića znamo da je u takvim zgodama redovito organizirao pomoć ljudima. Bolesnike neprestano obilazi, tješi ih, brine se za lijekove, organizira mladiće i djevojke, članove i članice Marijine kongregacije da naizmjenice dvore bolesnike. Brine se da ti patnici dobiju dosta hrane, odijela i da im kolibe budu uređene, pa ako je potrebno, i popravljene ili čak i nove izgrađene.

Poznate su teške godine gladi 1968. i 1969., kad je na tisuće ljudi u Indiji umiralo od te strašne pošasti. Tada bengalske vlasti povjeravaju ocu Gabriću organizaciju prehrane djece i obitelji u velikom dijelu delte rijeke Gangesa. On otvara u 155 seoskih škola kuhinje za prehranu djece i hrani 22.600 djece, dajući svakom djetetu tanjur riže pomiješane s graškom jednom na dan. U isto vrijeme pomaže on i oko deset tisuća obitelji, dajući im tjedno nekoliko kilograma pšenice ili kukuruza i nešto ulja, već prema tome što je dobio od dobročinitelja iz Amerike, Zapadne Njemačke i Engleske.

U tim teškim danima pokazalo se koliko su misionari uspjeli usaditi Kristov duh u srca svojih vjernika. Mališi su zamolili oca Gabrića da svoj obrok riže smiju ponijeti kući, ondje će ga njihove majke razrijediti vodom i tako će moći bar malo dobiti i njihova mala braća i sestrice koji nisu polazili u školu.

Za pravi obiteljski život i nama ovdje potreban je vlastiti stan, a drukčije nije ni u Indiji. Stoga otac Gabrić posvećuje veliku brigu tome da svaka obitelj dobije svoju kolibu. Tijekom svog misionarskog djelovanja podigao je na stotine koliba siromasima. Broj se penje čak i do dvije tisuće koliba. On je podigao i cijela nova naselja za one najsiromašnije, napose za udovice s brojnom djecom. Uz svaku kolibu redovito se nalazi i mali ribnjak i mali vrt da siromasi imaju bar ono najpotrebnije za život.

No zanimljivo je da on nastoji podići životni standard i cijelim selima. Stoga organizirano daje popravljati ili izgrađivati putove, čistiti ili kopati nove kanale da tako spriječi slanoj vodi da proдре na polja. Iako je sve to i te kako važno za same ljude te bi to već zbog samih sebe

morali raditi, otac Gabrić plaća svakog radnika na tim poslovima, kao i na podizanju koliba. Daje svakome oko tri kilograma pšenice i nešto ulja kao dnevnicu. Tako on nastoji te ljude naučiti da cijene svoje ljudsko dostojanstvo. Ne želi da budu prosjaci, koji samo očekuju tuđu pomoć. Nastoji im zorno pokazati što mogu učiniti sami kad se organiziraju. Tako u njima razvija svijest o njihovu ljudskom dostojanstvu, budi u njihovim srcima ponos koji će im pomoći da se odlučnije bore sa životnim poteškoćama.

Otac Gabrić je znatnim dijelom izgradio bošontsku misijsku postaju. Tu je pomogao graditi crkvu svete Male Terezije još 1940. godine. Kasnije je tu podigao gimnaziju, tehničku školu, konvikt i bolnicu. I za sve to vrijeme uzdržavao je te ustanove financijski. Nekoliko puta našle su se, naime, one u takvoj krizi, dok on nije bio na toj misiji, da su ga poglavari morali vratiti natrag u Bošonti da sve to spasi od propasti. Pa i danas se on brine za te ustanove, iako je službeno premješten na novu misijsku postaju Maria PoUi, koju je također iz temelja izgradio. Podigao je tu samostan sestrama Majke Terezije, dispanzer, sirotište, kuću za katehiste, crkvu i stan za svećenika, koji danas služi ujedno i za školu dok ne bude izgrađena školska zgrada.

Po sebi je razumljivo da je taj golem posao i ta silna zauzetost za dobro tamošnjeg stanovništva počela privlačiti ljude kršćanstvu. Počela su se množiti obraćenja. No ni u najtežim časovima, kad bijeda pohodi te krajeve, on ne želi te ljude kupovati za kršćanstvo. Ne obazirući se na vjersku pripadnost, on svima nastoji pomoći koliko više može. Želi i na tom području sačuvati njihovo ljudsko dostojanstvo.

Kad su se za kršćanstvo počeli u velikom broju javljati urođenici Uraonci, kastinska razdioba opet je izbila na površinu čak i među kršćanskim Bengalcima. Uraonci ne poznaju kasta, ali zato su oni za Bengalca »nedirljivi«, nečisti. Tada otac Gabrić odlučno nastupa i probija led. Postiže čak to da ti urođenici poučavaju bengalske muševce i mladiće u nekim svojim zanatima, da bi im olakšali život.

Načelo oca Gabrića glasi: svaki pravi vjernik mora svojim primjerom drugima pokazati što je kršćanstvo. Stoga, kad se dijeli neka materijalna pomoć, on traži da se najprije dade nekršćanima, a onda tek dobit će i kršćani.

Kad čovjek čita njegova pisma, sabrana u tri sveska knjige »Životni put jednog misionara«, onda tek vidi koliko je taj misionar učinio da bi podigao ljudsko dostojanstvo tamošnjih siromaha. O tome nam najbolje svjedoči činjenica da ga zbog njegova nesebičnog rada za taj siromašni svijet cijene i najviši članovi današnje bengalske vlade koji pripadaju komunističkoj partiji, a cijenili su ga i oni koji su prije toga bili na vlasti, tj. članovi Kongresne stranke.

Taj duh humanizacije — što nije ništa drugo nego duh Evanđelja — nastoji on usaditi posebno u katoličke obitelji. Trudi se najprije oko toga da u pojedinim obiteljima vlada iskrena, nepatvorena ljubav i sloga, međusobno poštivanje i uzajamno pomaganje. Teško je ovdje navoditi pojedine primjere, jer ih je toliko da čovjek upravo teško može vjerovati da se takvo nešto može susresti među dojučerašnjim poganima, koji su slabo poznavali zakon ljubavi prema bližnjemu.

Kad smo jednom zgodom ocu Gabriću postavili pitanje: »Vi potječete iz brojne obitelji. Mora da ste već u svojoj obitelji naučili otkrivati ljepotu davanja?«, on je odgovorio:

»Jest, tako je! Uvijek smo kod kuće jeli puru i mlijeko, i, hvala Bogu, svi smo živi i zdravi! Mislim da je danas obiteljski život silan problem. Gdje je samo jedno dijete ili možda dvoje, čovjek mora postati sebičan. Nema drugoga, sve pripada tebi. A ako mi pomalo izgubimo taj obiteljski život ljubavi — obitelj znači ljubav — nema više ni društva, nema onda neke snage u tom društvu. Ta obitelj je jezgra društva.

Mnogo toga mi naučimo u svojoj obitelji, napose od svojih majki. Sjećam se kako je moja pokojna majka postila. I kad je bilo premalo hrane, ona je uvijek nama davala. Kad bi kupusa ili drugih stvari bilo premalo za večeru, ja sam kao malo dijete promatrao majku. Ona ne bi jela, davala je nama.

Iskreno vam kažem, čovjek to nauči. U Bengaliji, kad jedem, ako u to vrijeme netko dođe, mislim da ne bih ostao živ kad ne bih čovjeku dao. Ne mogu drukčije. Za Uskrs sam radio čitav dan, imao sam tri mise, pješao sam 25 km, a bilo je silno vruće. Navečer nas se kod večere našlo četvero i svima nam je bilo dosta. To čovjeku dođe nekako samo od sebe . . .«

Lako onda možemo shvatiti da taj naš misionar toliko suosjeća sa svim onima koji trpe bilo materijalno siromaštvo, bilo razna poniženja zbog svoga položaja.

Završimo taj prikaz riječima Majke Terezije što ih je ona izrekla na Veliki utorak ove 1978. godine u Metkoviću:

»Kako bih vam mogla reći što bi naši ljudi u Indiji rekli vama? Kako bi vam oni zahvalili, osobito obitelji našeg oca Ante, jer su u njemu i od njega ljudi u Bengaliji dobili Isusa. Preko njega i od njega doznali su oni da ih dragi Bog ljubi. Preko ljubavi oca Ante oni su doznali da su naša braća i sestre. Što je otac Ante učinio u Bengaliji, morali biste doći tamo i vidjeti. To nije moguće kazati. Jedno je moguće kazati da smo od srca zahvalni njegovoj obitelji što su dali svoga sina, svoga brata Isusu. Što su ga žrtvovali za Boga, da on bude svjetlo, radost, mir, živa Isusova ljubav u Bengaliji, gdje ljudi nikad prije nisu znali da je moguće ljubiti kao što je on ljubio njih. On je donio Isusa u srce naše Bengalije. On je donio Isusa i Mariju u obitelji, i oni žive radosnim životom ...«

Majka Terezi ja

Majka Terezija i njezino veliko djelo danas su poznati cijelome svijetu. Ako se danas za ikoga može reći da se bori za humanizaciju najnižih slojeva ljudskog društva, onda to moramo reći za njezine sestre Misionarke Ljubavi i braću Misionare Ljubavi. O njoj se danas pišu brojne knjige i članci, njoj se dodjeljuju razne nagrade, a ona ništa od svega toga ne odbija, ne zato što bi čeznula za slavom, nego zato da njezino djelo tako potakne što više srdaca da se počnu zauzimati za dobro svoga bližnjega.

Mnogi ljudi misle da je Majka Terezija započela to svoje veliko djelo tek nakon onog tajanstvenog Božjeg poziva što ga je čula u svojoj duši 10. rujna 1946. godine, dok je putovala vlakom na svoje godišnje duhovne vježbe u grad Darjeeling na obroncima Himalaje. Ne, nije! To je započelo davno prije. Bilo je to u Skopju u Terezijinoj obitelji. O tome ona sama kaže: »Bili smo sretna obitelj. Kad mi je bilo 12 godina, osjetila sam u sebi glas koji mi je govorio: »Tvoje zvanje je služiti siromasima!« Mogu reći da je majka bila srce naše obitelji. Ona je meni izmolila zvanje. Ona je bila živa ljubav naše obitelji. Ona nas je učila moliti. Pratila je svaki naš korak, zanimala se za sve što smo radili. I kad nismo bili onakvi kakvi smo morali biti, jako je bila stroga, i u toj strogosti očitovala nam je svoju ljubav.

Odmalena naučila sam i od svoje majke (oca je rano izgubila!) i od oca Jambrekovića kako ću ljubiti Boga i bližnjega.«

Zanimljivo je i to što joj je majka rekla na polasku od kuće. »Kad sam odlazila od kuće, majka mi je rekla: »Stavi svoju ruku u Isusovu ruku i gledaj naprijed! Gledaj ravno u Njega. Nemoj nikad gledati natrag, nego uvijek naprijed!«

No već za vrijeme svog boravka u Skopju ona je kao učenica i kao članica Marijine kongregacije djevojaka razvijala pravu apostolsku djelatnost i među mladeži i među sirotinjom, napose među siromašnom djecom. Tako već pripravljen krenula je u Indiju. I tu se na prvom koraku susrela s golemom bijedom, o kojoj piše već u svom prvom pismu iz Kalkute, datiranom 6. siječnja 1929.: »Na Novu godinu 1929. stigle smo u Madras. Već s obale pružala nam se tužna slika tog bijednog naroda. Kad smo sutradan razgledavale grad, zgrozile smo se nad neopisivom bijedom ovoga naroda. Po cestama uz ogradu, kao i po prilično prometnim ulicama staju mnogobrojne obitelji. Pod vedrim nebom, na jednom sagu, što su ga sami načinili od velikih palminih grana, a najviše na suhoj zemlji, žive oni tako dan i noć. Svi su gotovo sasvim goli. Njihova najbolja odjeća je poderana krpa oko pojasa ...«

S takvim slikama bijede susretat će se ona dan za danom dok bude prolazila kalkutskim ulicama. Promatrat će ljude koji hodaju, ako još

uopće mogu hodati, kao pravi živi kosturi, napola goli, upalih očiju, čekajući hoće li im se netko smilovati kojim malim darom. Napose se takva slika bijede pokazivala kad je zemlju pohodila glad. A jedna od prvih njezinih služba bila je poučavanje djece u jednoj od sirotinjskih kalkutskih četvrti. Gledala je izgladnjelu djecu koja su joj dolazila u školu. Gledala je male patnice kako iz dana u dan sve više ginu zahvaćene bolešću i glađu. Zalazila je u njihove siromašne stanove, koji su bili sve drugo samo ne sobe. Nastojala je unijeti koliko-toliko vedrine u te jazbine bijede. Tada nije mogla mnogo pomoći materijalno, ali je budila u srcima svojih mališa osjećaj da su ljubljeni, i ona je njima postala jednostavno »Ma«, majka. I kad se neki mališ rasplakao bojeći se da će ih ona ostaviti, rekla mu je: »Ne boj se, moj mališu, ja ću zauvijek ostati vaša majka!«

Kad je 1948. započela svoje veliko djelo među najsiromašnijima, odmah od početka svim silama se bori da im okolina prizna ljudsko dostojanstvo. Snaga njezine volje i neslomivost njezina značaja povukli su za njom odmah prvih mjeseci priličan broj njezinih učenica, zatim neke profesorice koje su zajedno s njom predavale na istoj srednjoj školi u kolegiju svete Marije u bogatoj četvrti Kalkute, zvanoj Entally. Pridružuju joj se i neki mladi studenti i studentice medicine zajedno s gdjekojim liječnikom. I svi oni zalaze u one jazbine bijede, možda prvi puta u životu i gledaju te prezrene siromahe izbliza i pomažu im. Majka Terezija započinje ono što nikad nitko ne bi očekivao da će se moći dogoditi u Indiji: da muševci, žene i mladež iz najviših kasta zaboravljaju na kastinsku zabranu i ulaze među nedirljive siromahe i pomažu im.

Osniva novu redovničku družbu pod imenom Misionarke Ljubavi i u nju prve ulaze djevojke iz srednjih i viših slojeva bengalskog društva katoličke vjere. I do danas ta njezina družba razvila se toliko da ima više od 1.500 članica iz najrazličitijih naroda širom svijeta. Osniva i mušku granu te svoje družbe, koja danas ima već oko 300 članova, premda postoji tek nekih 15 godina.

A njihovo polje djelovanja najbolje možemo vidjeti ako navedemo službene podatke o radu Misionarki Ljubavi za 1977. godinu.

Te godine sestre su se brinule u 69 kuća u Indiji i u 40 kuća izvan Indije:

Za umiruće i napuštene od svih	u Indiji	izvan Indije	svega
za djecu	622	632	1254
za odrasle umiruće	1469	683	2152
Pripravile su za prvu pričest	3200	1658	4858
Za svetu potvrdu	1982	517	2499
Vodile vjeronaučnih centara	116	98	214
			549

Te centre pohađalo je	5447	8224	13671
Pružena pouka obiteljima	4700	obitelji 475	5175
Sređenih brakova	261	147	408
Društvo Katoličke akcije	48	17	65
Broj članova u tim društvima	2404	249	2653
Pokretne klinike	327	57	384
Broj liječenih	2,168.995	334.194	2,503.189
Centri za gubavce	94	6	100
Broj liječenih gubavaca	51.463	8272	59.735
Domovi za napuštene umiruće	41	16	57
Primljeno umirućih	4763	2417	7180
Umrlo u domu	1393	132	1525
Ostalo u domu	3461	854	4315
Domovi za napuštenu djecu	34	11	45
Primljeno u dom djece	1909	1265	3174
Umrlo u domu	2420	79	2499
Boravi u domu	2925	726	3651
Posjećenih obitelji	67291	7292	74583
Centri za planiranje obitelji	142	2	144
Broj slučajeva	14368	20	14388
Sirotinjske osnovne škole	59	35	94
Trgovačke škole	5	9	14
Broj učenika	9252	3407	12659
Broj odraslih učenika	620	746	1366
Šivaći tečajevi	76	34	110
Broj polaznica	5578	1978	7556
Nedjeljne škole	188	64	252
Broj učenika	37905	9563	47468
Centri za prehranu odraslih	25	26	51
Broj hranjenih osoba	13685	20824	34509
Centri za neishranjenu djecu	25	—	25
Broj hranjene djece	6866	—	6866
Centri za dijeljenje mlijeka	17	21	38
Broj osoba	13037	7521	20564
Centri za dijeljenje žita	29	15	44
Broj poslužениh	33812	5835	39647
Posvojene djece	375	73	448
Pohodi zatvorenici	5322	952	6274
Mjesta za dnevni boravak djece	—	6	6
Broj djece	—	2223	2223
Pohodi bolesnicima u bolnici	125	34	159
Noćna skloništa	2	5	7
Broj sklonjenih	295	439	743
Pomoć obiteljima u kući	67291	6990	74281
Pružanje skloništa ženama	270	—	270

Već iz tog pregleda možemo vidjeti opseg djelovanja Majke Terezije i njezine Družbe. A Majka Terezija u svojim pravilima kaže doslovno: »Naše zvanje je u tome da objavljujemo Boga ljubavi i tajnu novog čovjeka u Kristu. Stoga ne idemo samo za materijalnim napretkom i blagostanjem siromaha, nego se svim silama i svom ljubavlju trudimo kako bismo podigli njihovo ljudsko dostojanstvo i međusobno bratstvo. Na taj način postupno im otvaramo lakši pristup k Bogu i k drugim ljudima.«

Taj tekst uzet je iz koncilskog Dekreta »Ad gentes« br. 12, samo je malo drugačije formuliran. Majka Terezija uzela ga je kao program svoje Družbe.

Da bismo dobili pravu sliku tog rada Majke Terezije i njezinih sestara, morali bismo navesti znatan dio njezinih Konstitucija i mnoštvo konkretnih primjera, a to ovdje nije moguće. No navedimo bar ono mjesto gdje se u Konstitucijama nabrajaju apostolsko-odgojna djela i socijalno-medicinska djela. Apostolsko-odgojna djela jesu: katehetski centri, nedjeljne škole, vođenje skupina Katoličke akcije, pohađanje bolesnika u bolnicama, pohađanje zatvorenika po zatvorima, dodiri s obiteljima, osnovne škole za siromašnu djecu, tečajevi šivanja, trgovačke i zanatske škole, prihvatilišta za pale djevojke i žene.

A socijalno-medicinski poslovi jesu: ambulante, pokretne klinike i centri za rehabilitaciju gubavih pacijenata, domovi za napuštenu djecu, te za male bogalje i umno zaostalu djecu, za bolesne i umiruće koje su svi napustili, za beskućnike, alkoholičare, razna planiranja za dobrobit i odgoj djece, dječje jaslice, pohodi obiteljima, prirodno planiranje obitelji, noćna skloništa, centri za dijeljenje hrane i odjevnih predmeta, centri za pomoć u izvanrednim slučajevima — itd.

No zanimljivo je da Majka Terezija sa svojim sestrama veoma veliku brigu posvećuje tome da njihovi štíćenici prije ili kasnije mogu naći toplinu obiteljskog ognjišta. Tako se ona brine da odbačenu djecu netko posvoji i tako im osigura budućnost. Ako neke djevojke ostanu kod njih sve do godina za udaju. Majka Terezija se brine da se one mogu pristojno udati. Za gubavce se svim silama zauzimala da ih državne vlasti ne bi sterilizirale. Ona je čvrsto uvjerená da tim nesretnicima mnogo pomaže na putu liječenja i oporavka svijest da nešto vrijede i u svojim i u tuđim očima, a jedno sredstvo za to je mogućnost da postanu roditelji. Djeca od takvih roditelja nisu zaražena gubom i stoga ih sestre stavljaju u posebne domove u sklopu naselja gubavih roditelja. Sama Majka Terezija kaže da bi trebalo vidjeti takve roditelje kako su sretni što imaju nekoga svoga.

Za te razne nesretnike brine se ona da im omogući živjeti u krugu obitelji. Stoga za zaliječene ili izliječene gubavce osniva posebne naseobine, gdje svaka obitelj ima kućicu i nešto zemlje. Ona im daje novac

da izgrade sami te kućice i još im plaća rad za tu izgradnju. Tako pomoću te radne terapije u njih ulijeva svijest da nisu otpisani nego da se svojom voljom mogu ponovno uključiti u redovit život u ljudskom društvu.

Budući da je velika većina tih ljudi zbog svoje bolesti ili odbačenosti pala u tešku apatiju i izgubila volju da se bori za svoj vlastiti život, Majka Terezija i tu ide sa stanovišta da su ti ljudi više gladni i žedni ljubavi nego kruha i vode. I stoga im nastoji pokazati koliko ih voli i ona i njezine sestre, kad se za njih zauzimaju i pomažu im u njihovim nevoljama i patnjama. I ona sama već je toliko puta izjavila da je najteža bolest osjećaj da je čovjek neljubljen. A nije li uzrok današnjoj dehumanizaciji baš u pomanjkanju ljubavi jednih prema drugima?! Nije li to pomanjkanje ljubavi uzrok da su tolika djeca bez roditelja, da su toliki starci bačeni iz kuće na ulicu ili u kakav starački dom, tolike žene napuštene od svojih muževa i muževi od svojih žena . . .

Majka Terezija pripovijedala je mnogo o tome kad je za prošli Uskrs pohodila Zagreb. Stoga ona svim svojim suradnicima preporučuje da svaki dan mole ovu molitvu:

»Gospodine, učini nas dostojnim da služimo svojoj braći tamo gdje žive i umiru u bijedi i gladi, posvuda po svijetu. Daj im danas po našim rukama svagdašnji kruh, a po našoj ljubavi, punoj sućuti, udijeli im mir i radost. Gospodine, učini me oruđem svoga mira. Daj da donosim ljubav tamo gdje vlada mržnja; da donosim oproštenje tamo gdje vlada uvreda; da unosim slogu tamo gdje vlada nesloga; da unosim istinu tamo gdje vlada zabluda; da donesem vjeru tamo gdje vlada sumnja; da donesem nadu tamo gdje vlada očaj; da donesem svjetlo tamo gdje vlada tama; da donesem radost tamo gdje vlada žalost.

Gospodine, daj da ne tražim toliko da ja budem utješén, nego daj više da ja tješim; da ne tražim toliko da ja budem shvaćen koliko da ja shvatim druge; da ne tražim toliko da ja budem ljubljen koliko da ja druge ljubim. Jer dajući primamo, zaboravljajući nalazimo, opraštamo li i nama se oprašta. I dok sami umiremo za druge, budimo se za vječni život.«

Nije li to najbolji temelj za humanizaciju svijeta, za borbu za ljudsko dostojanstvo onih koje su svi već otpisali kao nekorisne članove ljudskog društva?

Ovdje spominjem tek jedan primjer što može učiniti takva ljubav od onih koje svi smatraju odbačenima i suvišnima. Ispričovjedila ga je osoba koja je bila neposredni svjedok događaja.

Na ulici u Kalkuti išao je u susret Majci Tereziji, koju sam pratila, neki mladi hindu. Kad je došao do nje, duboko joj se naklonio i poljubio joj noge. Ona ga je opomenula da to ne čini, pa je on brzo ustao. Onda

joj je sav sretan kazao da će se za nekoliko sati vjenčati. Ona mu je puna vedrine zažejela sve najbolje u braku.

Kad je mladić otišao, Majka Terezija mi je ispriopovjedila kako su njega prije nekoliko godina donijeli napola mrtva u dom za umiruće. Uništila ga je glad i tuberkuloza. Sestre su ga svojom strpljivom njegom, dobrom hranom i nadasve ljubavlju uspjele spasiti. Kad je napokon ozdravio i oporavio se, ona mu je nabavila pribor za čišćenje cipela i uputila ga neka u Kalkuti započne tim poslom. I eto, sad ga vidi, ne kao prosjaka, nego kao zdrava mlada čovjeka, koji ima svoj posao i koji s pouzdanjem gledajući u bolju budućnost osniva svoju obitelj.

Spomenimo i to što Majka Terezija u svojim Konstitucijama savjetuje svojim sestrama za rad s prosjacima. Tu ona kaže: »Kad posjećujemo prosjake, moramo ići za tim da im s neograničenom strpljivošću nastojimo rastumačiti da su i oni Božja djeca te da bi i sami prema sebi morali osjetiti poštovanje, pa da se prihvate nekog posla. Tako bi postali normalni članovi ljudskog društva. Nastojat ćemo ih poučiti kako je lijep život rada i koliko je to korisno za njihove obitelji.«

Na drugom mjestu opet kaže: »Mnogi su mladi brakovi uništeni zbog toga što mlade žene nisu znale kuhati i što nisu znale svome mužu posvetiti dostatnu brigu, ili pak zato što je nedostajalo iskrene ljubavi među članovima obitelji. Stoga ćemo se truditi da djevojke poučavamo u ljubavi prema domu, i to pomoću molitve, duha obzirnosti i duha velikodušnosti u pomaganju i darivanju .. .«

Posebno je zanimljivo što Majka Terezija kaže za rad na spašavanju palih djevojaka i žena: » .. . Nastojat ćemo spašavati djevojke i žene koje su siromaštvo i glad bacili na ulicu u moralnu bijedu. Dobrota puna obzirnosti i velika strpljivost pomoći će nam da ih spasimo iz te njihove bijede i dovedemo ih k Ocu punom milosrđa. Nastojat ćemo ih poučiti u raznim poslovima koji će im kasnije, kad odu od nas, koristiti da se mogu same uzdržavati.«

Da se mognu što više uživjeti u osjećaje siromaha, i to baš onih najsiromašnijih. Majka Terezija i njezine sestre žive krajnje siromašno. Kako je pripovijedao jedan očevidac, koji je i sam želio kušati ono što sestre jedu, sestre se hrane siromašnije nego što se hrane njihovi siromasi za koje se one brinu. U Konstitucijama se određuje za odijelo Misionarki Ljubav: »Naše redovničko odijelo sastoji se od jednostavnog, skromnog bijelog habita, zatim bijelog sarija s modrim obrubom, pojasa izrađenog od konopa, te sandala, a na ramenu nosimo mali križ.« Svaka sestra ima svega dva sarija i habita, da se može svaki dan presvući. Za nošenje svojih stvari imaju od platna sašivenu torbu, u koju na putovanju stave sve svoje stvari: sari, habit, i ono najpotrebnije za osobnu upotrebu.

Tako svaka sestra zorno doživljava što znači biti siromašan pa onda lako može shvatiti svakog siromaha.

Ipak snaga njihova djelovanja krije se u njihovoj tijesnoj povezanosti s Bogom, napose s osobom Isusa Krista, kojemu žele služiti u liku siromaha. I kao što ljube samoga Isusa Krista, tako nastoje ljubiti i Njegovu sliku, siromaha. A koliko baš to djeluje na ljude i potiče ih da i oni počnu cijeniti i ljubiti siromahe, pokazuje nam slučaj što nam ga je ispriповjerala Majka Terezija.

Neki gospodin — pripovijeda ona — došao je u kuću umirućih. Ne znam tko je on bio, jedino znam to da je bio hindu. Odmah je otišao u sobu gdje su ležale žene. Prije nego što je on došao, donijeli su s ulice neku ženu, koja je bila strašno uprljana, puna rana i strašno je zaudarala.

Kad je taj čovjek ušao u sobu, sestra ga nije vidjela. Za sve to vrijeme, dok je on bio tamo, ona je čistila tu bolesnicu. Čovjek je sve to promatrao. Ništa nije rekao. Sestra je radosno radila taj svoj posao. Vidio je kako je s ljubavlju i nježnošću doticala bolesnicu. Onda se vratio k meni i rekao mi: »U ovu kuću došao sam bez Boga, bez vjere, pun mržnje, a iz nje odlazim pun Boga. Vidio sam živu Božju ljubav. Kako je ta sestra doticala onu bolesnicu, kako ju je promatrala, ja sam vidio Božju ljubav na djelu!«

Nije mi rekao ni tko je ni što je. Jednostavno je otišao.

Otac Gabrić pripovijeda o radu sestara Majke Terezije u svojoj župi Maria Polli i o utjecaju što ga one svojim primjerom imaju na ljude. Iznio je i ovaj primjer:

Nedavno nas je pohodio glavni oficir policijske postaje onoga kraja, Sinha. Došao je s cijelom obitelji. Doveo ih je da vide život sestara, njihovu požrtvovnost, onaj njihov rajski smiješak i sreću, kako mi sam reče. On je nedavno morao doći ovamo po poslu. Vidio je to mnoštvo bolesnika oko dispanzera, sjeo je tamo i kao prikovan dva sata je samo promatrao to mnoštvo, tolike bijedne majke s dječicom, umorne, ispaćene, bolesne. Sestre ih primaju s ljubavlju. I ti ljudi vraćaju se u svoja daleka sela sa srećom, sa zahvalnošću i utjehom u očima, s lijekom u ruci i blagoslovom u srcu.

I reče mi tada taj čovjek: »Toga dana vidio sam nebo na zemlji, pa sam, eto, doveo i svoju obitelj da i oni budu dionici te sreće...«

A neki musliman promatrao je jedne subote kako sestra čisti rane nekom gubavcu. Te su rane silno zaudarale, a sestra ih je nadljudskom snagom čistila i povijala. Tad mi reče taj čovjek: »Isus nije samo prorok. On mora da je i Bog. Jer da On nije Bog, ne bi mogao tim mladim djevojkama dati snagu da to rade, i da rade s veseljem!«

Ne govori li nam sve to koliko Majka Terezija sa svojim sestrama nastoji oko toga da najbjeđnijima vrati ljudsko dostojanstvo, ljudski ponos, svijest da i oni imaju pravo da ih drugi cijene, ali i da im pomognu stvoriti uvjete života koji će biti dostojni čojeka .. .

Sestra Ksaverija Orzes

Majka Terezija započela je svoje veliko djelo među najsiromašnijima 8. kolovoza 1948. Nepune tri godine nakon toga pridružila joj se u tom radu njezina redovnička susestra u samostanu Loretinki, Majka Bernarda Orzes, naša zemljakinja. I ona je zamolila dopuštenje iz Rima da smije napustiti Lorentinsku Družbu i stupiti u Misionarke Ljubavi, koje su službeno opstojale tek nepunih devet mjeseci. U novicijat te nove Družbe stupa ona na Alojzijevo, 21. lipnja 1951. Tom zgodom dobila je novo redovničko ime »sestra Franciska Ksaverija«.

Do tog vremena bila je ona učiteljica u raznim školama Loretinske Družbe. No, kako saznajemo iz njezinih pisama iz tog razdoblja, i ona suosjeća s patnjom onih koje susreće na svakom koraku. Napose je boli kad vidi zapuštenu nekakvu djecu. Nije stoga ni najmanje čudo što odmah nakon svršenog novicijata u Družbi Misionarki Ljubavi moli Majku Tereziju da je pošalje na studij medicine kako bi mogla više pomoći tolikim patnicima, napose djeci. Majka Terezija joj uslišava molbu i šalje je na medicinu. No uz svoj studij ona sudjeluje koliko više može i u radu među umirućima, među gubavcima i napuštenom djecom. Kad je 1958. napokon diplomirala na sveučilištu u Kalkuti, Majka Terezija povjerava joj najprije brigu za tek otvorenu kuću u Delhiju. Tu se svim silama daje na posao da ublaži patnje siromaha. Ali baš tu, gdje je tek započela razvijati svoj apostolat kao misionarka liječnica, otkriva da je i sama oboljela, i to od gube. Majka Terezija je poziva u Kalkutu i tu joj sestre posvećuju svu brigu da je izliječe. Mnogo je trpjela i na tijelu i na duši, ali baš tad je napisala svome bratu ove riječi: »Što mi je gore, to mi je bolje!« Mislila je na to da je tjelesne boli više dižu prema Bogu i pomažu joj u duhovnom dozrijevanju. Uistinu su nedokučivi Božji putovi! Ona, koja je bila određena da sve svoje sile žrtvuje za patnike gubavce, umiruće i nekakvu odbačenu djecu, sama je na sebi osjetila što znači biti bolestan od te strašne bolesti i što sve ta bolest donosi onome koga pohodi.

Kad je već prilično prizdravila. Majka Terezija šalje je u grad Simlu, na obroncima Himalaje, na oporavak. No taj svoj oporavak ona upotrebljava za to da obilazi pojedine gubavce ili njihove obitelji i da se brine za njihovo liječenje i prehranu. Mnoge od njih dočekuje u samostanu u noći jer se nisu usudili preko dana doći, budući da bolest nije

bila još poznata okolini, a bojali su se da ne izgube službu ili da ih obitelj ne izbací iz svoje sredine.

Nakon toga joj Majka Terezija povjerava početkom 1961. tek otvorenu kuću u gradu Agri. Sestra Ksaverija osjeća se već toliko jaka i zdrava da se svom dušom daje na sustavan posao među najsiromašnijima. Napose su joj na srcu brojna napuštena djeca. Stoga jednog dana uzima telefon i naziva Majku Tereziju u Kalkuti. Moli je da joj dade 50.000 rupija (u našem novcu oko sto tisuća novih dinara).

»Majko — telefonira ona — potrebno nam je 50.000 rupija, jer moramo što prije otvoriti dom za djecu. Taj dom nam je silno potreban!«

»Ali, sestro, otkuda meni tolika svota? No nazovite me kasnije ...« — odgovara Majka Terezija iz Kalkute. No tek što je Majka Terezija spustila slušalicu, telefon joj je ponovno zazvonio. Sad se javilo uredništvo nekih novina i saopćilo joj da joj je filipinska vlada dodijelila nagradu. Ona spontano upita: »Koliko to iznosi?« Odgovoriše joj: »Oko 50.000 rupija.« Tada ona reče: »Mislim da Bog svakako želi dječji dom u Agri!«

Iz Agre pisala je sestra Ksaverija u to vrijeme svome bratu u domovinu: »Ja sam u Agri. Radim, kao i prije, u dispanzeru s gubavcima i tuberkuloznima. Imamo mnogo djece kojoj moramo davati strepto-injekcije i vitamine. Ovdje ćemo otvoriti dom za napuštnu djecu.«

U Agri je ona pokazala svoje organizatorske sposobnosti, kao i smisao za razne pothvate. Stoga je Majka Terezija poziva 1964. godine u Kalkutu da joj povjeri jedno golemo djelo. Odlučila je podići posebno naselje za izliječene i zaliječene gubavce koji nemaju kamo otići nakon ozdravljenja. Tamo će oni moći stanovati sa svojim obiteljima i živjeti kao svaka druga zdrava obitelj. Tom naselju Majka Terezija dala je ime »Šantinagar — Grad mira«.

Sestra Ksaverija svim se oduševljenjem daje na taj novi posao da usreći one kojima je po svojoj bolesti postala tako slična i koji su joj postali tako dragi. Deset godina traje izgradnja tog naselja. Napokon je bilo svečano otvoreno na njezin imendan — ona se krsnim imenom zove Josipa — na Josipovo, 19. ožujka 1974. Svečanom otvorenju prisustvovali su guverner Bengala i kalkutski nadbiskup. U tom naselju može se smjestiti oko 400 obitelji. Svaka obitelj dobiva svoju kućicu, komadić vrta i malo gospodarstvo, gdje može držati koju kozu, kravicu i nešto peradi. Za njihovu djecu tu se nalazi osnovna škola. Za djecu onih gubavaca koji još nisu izliječeni ni zaliječeni ima poseban dom, gdje oni žive i odgajaju se odvojeno od roditelja, da se ne zaraze. Tu se nalazi i velika bolnica s 300 kreveta za gubavce i za tuberkulozne bolesnike, kojih u

Bengaliji ima veoma mnogo. Unutar naselja nalazi se trgovina, u kojoj ljudi mogu nabaviti potrebne stvari.

Sestra Ksaverija je tu sve tako organizirala da je te ljude zaposlila u raznim radionicama i na zajedničkoj ekonomiji od koje se prehranjuju bolnica, sestre i ostalo osoblje koje tamo radi, te djeca u sirotištu. Svakog od tih radnika ona plaća kao da radi za drugoga, a ne za sebe. Čak je svakome dala određenu svotu novca da si sami podignu kućice. I tko je prije to učinio, dobio je posebnu nagradu u novcu. U naselju je organizirala život na indijski način, pa im je dala čak i to da između sebe izaberu posebno vijeće poput onih po selima, da ono vodi brigu za red u naselju.

U tom se naselju nikoga ne pita koje je vjere. Svaki može biti ono što želi. U jednom pismu svome bratu piše ona o hrani tih ljudi: »Oni koji imaju tu svoju obitelj izrazili su želju da sami sebi kuhaju. Njima smo dali više novaca jer nisu dobivali hranu iz naše kuhinje. Bilo je prilično mnogo poteškoća u početku, jer muslimani ne jedu našu hranu zbog svinjskog mesa i masti, a hindusi ne jedu govedinu. Napokon smo odlučili da ćemo uopće prestati pripravlјati meso u našoj kuhinji. Tako smo svi poslali vegetariјanci. ...«

Kako se ona i ovdje brine za djecu tih siromaha, pokazuje nam i opet jedno njezino pismo, u kojem piše: »Sad imamo tu 72 djece gubavih roditelja. Neka od te djece su ovdje s nama, a neku smo poslali u grad Kalkutu ili u grad Asansol u razne škole.«

U Šantinagar dolaze na liječenje i gubavci i tuberkulozni bolesnici, a bude i onih koji boluju od drugih bolesti. Samo godinu dana nakon službenog otvorenja tog naselja došlo je na liječenje 8.490 gubavaca, 860 tuberkuloznih bolesnika, 470 astmatičara. Osim toga tjedno je dolazilo još oko 400 generalnih pacijenata, u sirotištu je bilo 98 djece, a u bolnici se liječilo 230 gubavaca.

Zanimljivo je da se to naselje brzo napunilo i Majka Terezija dala je podići još jedno naselje za zaliječene gubavce i njihove obitelji, a nazvala ga je »Premnagar — Grad ljubavi«.

Sestra Ksaverija završava jedan svoj izvještaj što ga je napisala u Šantinagaru: »Šantinagar je prekrasan. Željele bismo da ga svi možete vidjeti!«

Na više mjesta zanimali smo se za rad sestre Ksaverije i svagdje smo čuli o njoj samo najpohvalnije riječi priznanja. Nemoguće je ovdje iznijeti sve ono što ona čini za tolike jadnike da im ublaži bijedu i patnju, ali već nam mnogo govori to da ju je Majka Terezija ostavila na tom mjestu kao poglavaricu oko 14 godina, što inače nije njezin običaj.

Sestra Ivana Štakor

Na sličnom poslu, ali ne kao članica Družbe Misionarki Ljubavi, nego kao članica Družbe Kćeri svetoga Križa, čije je sjedište u Liegeu u Belgiji, djeluje naša zemljakinja sestra Ivana Štakor. Za razliku od Majke Terezije i sestre Ksaverije, ona je započela tim radom veoma kasno. Radila je razne poslove tijekom godina svog misionarskog života, brinula se za malu djecu, pomagala je i bolesnicima, ali tek 1972. godine otkriva gdje joj je pravo mjesto. Ona sama napisala je o tom svom novom radu u pismu od 18. travnja 1974. ovo:

»Siliguri je središnje mjesto. Kroz njega vode putovi u Darjeeling, u Kinu, u Nepal, Bhutan, Asam, Nagaland i dolje prema Kalkuti i prema Bangladešu. Nije stoga nikakvo čudo što se tu nalazi ljudi sa svih strana.

Prije kojih 15 godina to je bilo selo, a sad se, eto, razvio u manji grad. Prije dvije i po godine tu nije bilo časnih sestara. U to doba došao je ovamo jedan kanadski isusovački časni brat pomoćnik i počeo je raditi među ovdašnjom sirotinjom. Malo nakon toga molio je moje poglavarice da mu dadu mene za suradnicu. I tako sam, eto, ja došla na taj posao.

U čemu se sastoji naš rad? U početku je taj brat s jednim dječakom obilazio željezničke stanice i tu pronalazio siromahe. Ja sam pak išla s drugim dječakom isto tako naokolo i tražila siromahe. Uvijek smo sa sobom nosili lijekove.

Nakon nekog vremena dobili smo i jednog liječnika, hindu Bengalca. On radi s nama besplatno, iako je i sam prilično siromašan.

Poslije nekoliko mjeseci našeg rada isusovački su poglavari dali tome bratu na raspolaganje jednu isusovačku kuću izvan grada, udaljenu oko 8 km. Tamo smo smjestili malu bolnicu za veliku sirotinju. God. 1974. radila je tu već jedna kvalificirana bolničarka, a tri su joj djevojke i dva dječaka pomagali. No pomagali su i neki od onih koji su se tu liječili. Već tada imamo 52 tuberkulozna bolesnika, zatim majke s malom djecom i nekoliko muškaraca koji boluju od raznih bolesti. Svega ih je tada bila stotina. Jedni su odlazili, a drugi su nam dolazili.

Ja obilazim vani bolesnike i sirotinju. Dobila sam mala kola, trokolicu, od preč. Stankovića. To mi veoma mnogo pomaže u mom radu. U tim kolima prevozim bolesnike u našu bolnicu ili u dežurnu bolnicu.

Uspjela sam otvoriti i tri male škole izvan grada. Neka se tu djeca odgajaju i poučavaju. U jednom razredu ima 28 djece, u drugom ih je 26, a u trećem 42. Sad su ta djeca sređenija, jer ipak se bar dvije godine školuju.

Sad se moram brinuti i za održavanje tih škola. U tri smo mjesta podigli zgrade. U školi predaju tri učiteljice i jedan učitelj. On je invalid

bez noge. Prije je bio prosjak. Morali smo se za nj pobrinuti da ga obučemo i da mu pribavimo bar nekakvu kućicu, gdje živi sa svojom ženom.

Osim brige za školu i za bolesnike koji boluju od sušice i drugih bolesti posebnu smo brigu posvetili umirućima na ulici u gradu i izvan grada. Tako nas, eto, jedan posao vodi u drugi.

Gubavci su nam sami dolazili do naših vrata. Časni brat odredio im je da dolaze svake srijede na jedno određeno mjesto izvan grada. Tamo im dijelimo lijekove i hranu. Počeli smo 1972. godine s tri gubavca, a dok ovo pismo pišem ima ih već 905. Prije godinu i po dana došle su nam u pomoć sestre Majke Terezije. Sad radimo zajedno. Tim jadnicima peremo rane, zavijamo ih, dajemo im lijek, zatim brašno, ulje, krumpir i sapuna.

U početku smo radili na otvorenu blizu jedne rijeke. Kasnije smo od vlasti dobili dopuštenje da podignemo krov. Nužno je bilo otvoriti malu bolnicu da tu sklonimo one najbolesnije. Tu zadržavamo i one koji nemaju nikoga svoga da se za njih brine, a bolesni su i sami si ne mogu pomoći.

Ta bolnica pomalo raste, a otvorili smo je u siječnju 1974. Svaki dan obiđem svoje bolesnike u toj bolnici i nabavim im potrebne stvari. Ta moja bolnica nalazi se prilično daleko od grada, udaljena je oko 10 km i smještena je blizu rijeke. Tu vlada tišina.

Zanimljivo je kako je broj gubavaca rastao iz godine u godinu. Kako smo vidjeli, započeli smo s tri gubavca. Za deset mjeseci već ih je bilo 321, u studenom 1973. dolazi ih na liječenje 689, u prosincu 1974. ima ih 1260, krajem 1975. broj se penje na 1300, u travnju 1976. dolazi ih 1450, da ih sredinom ove 1978. godine bude već 2.600.

I broj drugih bolesnika veoma se povećao, pa i broj bolničarki povećao se na nekih 16.«

Tu svoju bolnicu sestra Ivana i brat Robert, tako se zove taj časni brat, nazvali su »Jesu Ashram« (Dišu ašram) Isusova koliba.

O radu sestre Ivane napisala je zamjenica vrhovne poglavarice nakon vizitacije ovaj izvještaj:

»Nikad nisam vidjela nešto slično. Sestra Ivana radi u suradnji s jednim isusovačkim bratom pomoćnikom. Taj posao možemo najtočnije opisati ako ga usporedimo s poslom koji se danas naziva posao Majke Terezije. U posve jednostavnom seoskom ambijentu, koji se sastoji od više koliba, pokrivenih slamom, ona se brine za napuštene umiruće, za tuberkulozne bolesnike, za napuštenu djecu, za udovice, čiji je položaj u

Indiji uvijek težak, za gubavce. Po tim malim naseljima ona uzdržava i više škola za one mališane koji nikad neće upoznati druge škole.

Sestra Ivana je svugdje u svako doba, i po noći i po danu. Ona je anđeo milosrđa toga kraja. Svojom brigom za gubavce privukla je k sebi tisuće onih za koje drugi nemaju vremena. Ti ljudi dolaze k njoj s velikim pouzdanjem .. .«

Ovo je tek mali isječak o radu te naše misionarke. No mislim da već i iz tih nekoliko redaka možemo upoznati kako ona podiže zapuštene ljude i vraća im povjerenje u život i u njih same, povezuje ih međusobno i uči ih kako će jedni drugima u nevolji pomagati.

Sestra Miriam Erega

Na kraju tek ukratko želim spomenuti još jednu našu misionarku, koja djeluje već desetak godina u afričkoj državi Zairu, bivšem Belgijskom Kongu.

Ona je diplomirana liječnica, a pripada Družbi Kćeri svetoga Križa, kao i sestra Ivana. U zabitnom selu Malemba Nkulu ona je bez ikakve državne pomoći i s veoma bijednom pomoći iz Evrope uspjela podići malu bolnicu, rodilište, sirotište i sklonište za starce koji nemaju nikoga svoga.

Mnogi su se misionari za vrijeme ustanka plemena Simba sklonili na sigurnije mjesto, jer su ti ustanici ubijali ne samo bijelce nego čak i svoje sunarodnjake samo ako nisu pripadali njihovom plemenu. Sestra Miriam ostaje na svome mjestu i nastavlja pomagati sirotinji. Mladići iz Malembe čuvaju je dan i noć da joj se što ne dogodi. Ljudi je vole kao svoju majku jer im ona daje sve svoje sile i svu svoju ljubav.

Ona se sama ne javlja. Kaže za sebe da je »hipijevka«. No drugi ipak vide što ona radi. I današnji predsjednik Zaira, general Mobutu, dodjeljuje joj najviše državno odlikovanje »zlatnog leoparda« te sam dolazi u Malembu da joj ga preda. Kad su njezine susedre saznale za to, morale su na brzu ruku sašiti joj novu redovničku haljinu, jer joj je stara izgledala uistinu hipijevski siromašna. U Malembi su vlasti priredile svečani ručak, na koji je morala i ona doći da joj tom zgodom predsjednik Mobutu preda odlikovanje. A dobro znamo da se on baš nije razbacivao odlikovanjima kad se radilo o bijelcima.

I ona — uza sve siromaštvo — nastoji siromasima podizati kolibe, siročadi nadomjestiti majku, gubavcima vratiti pouzdanje u život. Brine se da svoje sirote iškoluje, da djevojke uda, a mladiće sretno oženi, da svima pruži neko znanje koje će im omogućiti pristojan život.

Eto, tako naši misionari i misionarke nastoje humanizirati okolinu u kojoj djeluju, i to sve gradeći na čvrstim temeljima Kristova evanđelja. No tim svojim primjerom pozivaju oni i nas da slično radimo u svojoj okolini. Svi nas oni pozivaju riječima sestara Majke Terezije:

»O dođi, dođi sa mnom u svijet siromaštva,
gdje bez ljubavi ljudi umiru, umiru!
O dođi u svijet neljudski!
Zar ne vidiš: oni gladuju?!
O gdje je ljubav, ljubav tvoja?
I oni su ljudi kao ti i ja.
I njih kroz život prati smijeh i plač.
Ne trebaju oni samo tvoje samilosti,
oni trebaju tvoje i moje pomoći.
O daj, o daj nešto krasno iz ljubavi prema Bogu pokaži!
Nešto krasno pokaži — i tako svoju ljubav dokaži!
Dani prolaze, o te noći — kako su duge te noći...
Negdje plače dijete; plače za suncem dana i ljubavi,
ali možda zore neće doživjeti...
Po čitavom svijetu naša braća žive u siromaštvu i bijedi.
Posvuda, posvuda su oni,
samo kad bi srca i oči naše njih vidjeti htjele...
O pronađi ih, pronađi ih svojom ljubavlju!
O daj, o daj nešto krasno iz ljubavi prema Bogu pokaži!
Nešto krasno pokaži — i tako svoju ljubav dokaži!